

DOSSIER

Zona intermèdia Disseny, Art i Societat

Un dossier coordinat per Curro Claret i Maia Creus

Fotografies de Juan Lemus

Presentació

RAMON PARRAMON

Zona intermèdia. Disseny, art i societat és el títol de l'exposició que es presenta a l'Espai Cultura de Sabadell, que prèviament havia estat produïda i presentada a ACVic Centre d'Arts Contemporànies. A l'origen havia de ser una exposició fonamentada en una obra de Curro Claret, en diàleg amb altres artistes i dissenyadors que es trobessin en sintonia amb els seus interessos i temàtiques. Finalment, ha esdevingut una exposició en la qual ell n'és el comissari, i la seva presència com a dissenyador s'estableix mitjançant un taller articulat a l'entorn d'un dels seus projectes, *La peça*.

La peça és un projecte d'investigació aplicada, en el qual es parteix de la base que qualsevol persona pot construir o dissenyar el seu propi mobiliari. Un tamboret, una làmpada, un banc, una taula, una cadira, qualsevol moble funcional o decoratiu, fruit de la imaginació i la creativitat (de què tothom disposa), projectant una necessitat o desig (l'element que es vol construir) i acoblant diversos elements trobats (fustes, fragments d'altres mobles vells, per fils metàl·lics...). Tot això es fa viable mitjançant l'ús d'un element metàl·lic, que serveix d'unió de tota aquesta combinatòria. Això és *La peça*, l'artefacte ideat pel dissenyador, que el posa al servei de tothom que desitgi construir alguna cosa diferent, i per tant que assoleixi el rol de dissenyador, artista i també artesà. El component d'unió és idèntic, els resultats esdevenen absolutament personalitzats per la pràctica de l'autoconstrucció, de la creativitat de cadascú i pel fet que l'activitat està organitzada a l'entorn d'un taller col·lectiu. Tot plegat contribueix a enaltir alguns dels punts bàsics de l'essència artesana: el fet de tenir cura de les coses, tant en la selecció dels materials com en l'execució a l'hora d'ajuntar-los, així com el fet de compartir els coneixements, els aprenentatges i els resultats finals.

Però això no és tot: *La peça* va més enllà, vol ser una eina útil per a col·lectius que treballen per pal·liar l'exclusió social. La intenció principal del projecte és que aquests mobles i objectes puguin ser realitzats per individus que es troben en risc de marginació, i la dinàmica pedagògica que s'estableix pot contribuir a ajudar-los en el seu procés de recuperació. Els arxius per fer les peces metàl·liques estan a lliure disposició de qualsevol organització que ho demani per articular una activitat pedagògica, terapèutica, integradora o vehiculadora d'altres valors que no siguin els lucratis.

Finalment, l'exposició no es troba gens lluny de ser el diàleg d'un dissenyador-artista-comissari amb un conjunt de treballs d'altres dissenyadors, artistes o arquitectes, tots ells interessats en la projecció social del seu treball. Projecció entesa en el sentit d'incidir en la transformació d'algun element social o cultural. És també un projecte assentat en el coneixement proper, la relació personal, el valor dels petits detalls. Ofereix una visió oberta i complexa d'una actitud i una manera de fer fonamentada en la implicació de les persones en la construcció de l'entorn. Tot plegat des de la perspectiva que el més important no és únicament l'objecte final, sinó sobretot allò que és capaç de promoure,

generar, catalitzar i socialitzar. Dir que el disseny ha de ser útil pot semblar una obvietat, dir que l'art ha de ser útil pot ser entès com un posicionament polític. L'exposició planteja que el disseny no respon sempre a uns criteris de millora de la qualitat de vida, ni l'art està tan desinteressat per aquesta qüestió. Per tant, és un punt de confluència en el qual es pot equiparar el disseny i l'art amb relació al context social.

En un moment en què hi ha una saturació de coses, objectes i artefactes és important reflexionar sobre el valor que tenen, com s'han construït, l'ús que en fem per a la nostra activitat quotidiana i en quina mesura els compartim. Una exposició i un plantejament que cerca els punts de connexió entre el disseny, l'art i la societat, mantenint una proximitat amb el concepte d'artesà. Richard Sennett, en el seu llibre *El artesano*¹, analitza i amplia el concepte d'artesania cap a una sèrie de pràctiques i professions actuals que tenen una vocació del treball ben fet com a objectiu *per se*. La gent pot aprendre de si mateixa a través de les coses que produeix, posant en relació la cultura material i l'espai. En aquest cas, molts dels projectes que s'hi presenten es basen en una experiència de construcció material o immaterial, que combina aspectes fonamentats en el treball col·lectiu, la transmissió de coneixement i la relació amb l'espai social. Aquest és un debat que pren especial interès quan molts dels creadors reprenen aspectes propis de la tradició artesana com són el domini de la tècnica, la recuperació de la proximitat vers la matèria sobre la qual es treballa, la meticulositat en el procés, l'autoconstrucció, l'autogestió, la funcionalitat i la reproducció de les coses. La replicabilitat és un element destacable, ja que suposa que les maneres de fer i el que es fa pot ser après, reinterpretat i recreat per altres persones.

Tant l'art com l'artesania poden semblar conceptes desfasats en aquesta contemporaneïtat sobreproductiva en què l'ús de les coses tendeix a banalitzar-se i on la feina té una relació directa amb l'eventualitat, la transitorietat, i no tant amb el procés d'aprenentatge i la fidelitat cap a un ofici o una empresa. No és el mateix que li passa al disseny, que s'ha adaptat a la producció seriada i que ha trobat una connexió més directa amb el neoliberalisme, mitjançant conceptes com innovació, creativitat, talent, ingredients que tendeixen més cap a la subjectivació que a l'articulació col·lectiva. En el seu conjunt, els projectes seleccionats per a l'exposició fan que aquesta separació es dissolgui, són treballs interessats en les zones intermèdies, les fissures que permeten filtrar-ho cap a unes pràctiques d'interès comú.

Són projectes que, mitjançant la tasca creativa, poden incidir en processos socials tot activant estratègies col·lectives, inserint-s'hi o promovent xarxes i cercant sistemes alternatius per als ciutadans. Una de les experiències contemporànies que més clarament ha provocat transformacions en el context social, polític i cultural és el conjunt de pràctiques que construeixen

1 Sennett, Richard: *El artesano*, Anagrama, Barcelona, 2009.

Aplicació Legal Desplaçada #3: F.I.E.S. de Núria Güell (2012) a l'exposició Artesans. Construccions col·lectives de l'espai social, comissariada per Ramon Parramon i presentada a La Capella (Barcelona)

eines i tecnologies informàtiques fonamentades en el codi obert. Un mecanisme basat en el fet de compartir els resultats i els processos, i en el qual les fites assolides per un grup o un individu són alhora punts de partida per a uns altres. Una successió encadenada d'elements en els quals es barreja la creativitat, l'habilitat i la producció material, construïda i consumida des de l'experiència compartida. A l'exposició *Zona intermèdia*, l'esperit de codi obert planeja en molts dels treballs, projectes complexos que són alhora activadors de processos, catalitzadors d'idees i propositivament reproduïbles.

Zona de contagi. Disseny, art i societat

L'exposició es presenta com un recull heterogeni i intencionadament dispers d'alguns projectes que des del disseny, l'art o l'arquitectura incideixen en aspectes diversos del fet de viure en societat.

Projectes que posen de manifest el compromís dels seus autors vers qüestions socials, i que ho fan des d'uns paràmetres que van més enllà de les pròpies especialitats des de les quals operen. Una zona intermèdia entre diferents disciplines creatives, i una zona de contagi que transmet, incita a assumir una implicació en la construcció de l'entorn, de manera més responsable, intensa, plaent i crítica del que és habitual. Una exposició en què "allò humà" i "allò social" es destaca i es prioritza per damunt d'altres altres factors com poden ser el formal o el comercial. Una estètica fonamentada en l'economia de mitjans, l'eficàcia del missatge carregat de contingut i la intencionalitat de contagiar-ho de manera oberta.

La selecció de les peces de l'exposició mostra aquest panorama a través de projectes realitzats en contextos i amb ambicions molt diferents, que tracten diversos àmbits de la vida en societat com poden ser la salut, l'alimentació, la tercera edat, la condició dels presos, l'ús de l'espai urbà, el moviment del 15-M, les relacions entre

els locals i els nouvinguts, les relacions laborals del primer món amb altres països amb mà d'obra més "barata" o les respostes davant els desastres "naturals".

El projecte expositiu compta amb la participació de: Artlantique - Camper - Emili Padrós - Gemma Busquets - Ikea i Unicef - Katrina Furniture Project (Jenga Mwendu i Tammy Petro) - Laura Arqués, Marta Petreñas i Massimiliano Scaglione - Lee Kiseung - Makea - Mariscal - Martí Guixé - Nanimarquina - Pablo España - Recetas Urbanas/Santiago Cirugeda - Shigeru Ban Architects - Domènec - Núria Güell - Viuda De.

Ramon Parramon és artista, impulsor de projectes i docent. Director d'ACVic Centre d'Arts Contemporànies i director i fundador d'Idensitat (1999). Ha dirigit el Màster en Disseny, Art i Espai Públic Elisava-UPF (2000-2010). Ha comissariat diverses exposicions com Artesans, Construccions creatives de l'espai social (La Capella, Barcelona, 2012), Catalitzadors, (Arts Santa Mònica, Barcelona, 2011), Ciutats Intervingudes (La Capella, Barcelona, 2010), Mapejar, Gràfiques, Mètriques i Polítiques de l'Espai (ACVic, 2011). També ha dirigit diverses publicacions com Catalitzadors (Arts Santa Mònica / EUMO Editorial), Accions Reversibles. Art, Educació i Territori (EUMO Editorial / ACVic, 2010); Local / Visitant. Art i creació contemporània en l'espai social (Idensitat, 2010) i Art, experiències i territoris en procés (Idensitat, 2008).

zona zero

Coordinen |
Gemma Cascón i Llorenç Ugas Dubreuil

Plataforma de creació i experimentació artística que té per objectiu impulsar les arts visuals contemporànies, oferint la possibilitat d'intervenir en la doble pàgina central de la revista *Quadern* a diferents artistes perquè presentin un projecte específic amb total llibertat.

The constellations of liberty

Françoise Vanneraud

The constellations of liberty es un mapa celeste que indica los diferentes caminos clandestinos más usados actualmente en el mundo por parte de los inmigrantes. Cada trayecto está representado con sus diferentes etapas, indicando el volumen de tránsito de cada país mediante el uso de puntos de diferentes magnitudes.

THE CONSTELLATION

NORTHERN HEMISPHERE

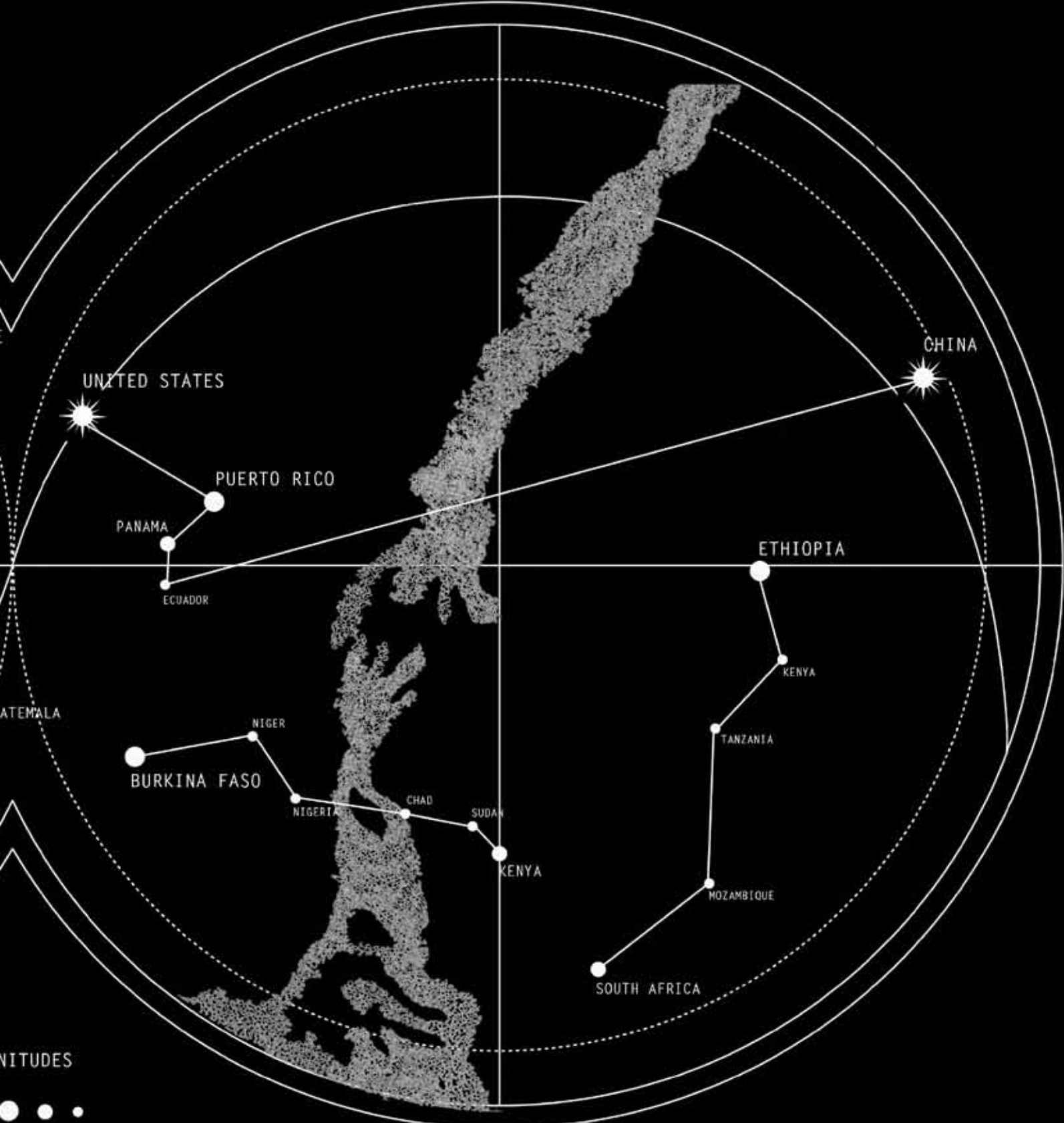

MAG

STARS OF LIBERTY

SOUTHERN HEMISPHERE

Françoise Vanneraud (Nantes, 1984) viu i treballa a Madrid. És llicenciada per l'Escola Superior de Belles Arts de Nantes el 2007 i Màster d'Art, Creació i Investigació per la Universitat Complutense de Madrid (2011). La seva obra ha estat exposada a nivell nacional i internacional, tant en exposicions individuals com col·lectives. Les seves exposicions individuals més recents inclouen: *Habitar la frontera*, Museu Patio Herreriano (2013); *No me cuentes historias*, galeria Raquel Ponce, Madrid (2011); *Les insaisissables*, Musée Estève Bourges (2010); *Mundo en perdición*, Noche Blanca de Madrid (2010); *Golondrina*, Fundació Caixa Galícia, A Corunya i Vigo. Destaca també la seva participació amb la Galeria Raquel Ponce a ARCO (2012, 2013) així com a MACO, Mèxic DF (2012). Participa en diverses exposicions col·lectives de les quals destaquen: *Iceberg*, Matadero, Madrid (2012); *Sobre escrituras*, Espai OTR, Madrid (2012); Biennal d'Art jove, París (2011); *La fábula mística*, galeria MasArt, Barcelona (2011); Festival Explum, Múrcia (2011); Festival BAC, MACBA, Barcelona (2010); *Ici c'est ailleurs*, BBB, Tolosa (2010). Compta amb obres a les fundacions Explum i Caixa Galícia, així com en les Artothèques Antonin Artaud de Marseille i al CNAP (Centre National d'Art Plastique).

www.francoisevanneraud.com